

RENEŠANSA

→ V ospredju je človek (= HUMANIZEM) in estetika (= ESTETICIZEM)

→ Nastanek posvetnih besedil

→ Preporod (= ponovno rojstvo) človekove miselnosti

→ Izum tiska, kompasa. Razvije se znanost.

→ Literarne zvrsti:

- Lirika:
 - sonet (Petrarca),
- Epika:
 - viteški romani (Cervantes),
 - novela (Boccaccio),
- Dramatika:
 - drama (Shakespeare).

→ Pomembna, ker ljudje začnejo razmišljati s svojo glavo.

→ **FRANCESCO PETRARCA**

- bil je italijan – lirik
- študiral je antično kulturo. Znan je kot mojster sonet. Velja za prvega evropskega humanista in največjega renesančnega pesnika.
- Nanj je vplival predvsem trubadurska lirika in sladki novi slog (izvirno: Dolce stil nuovo) – Dante
- Življenje podobno Prešernovemu. 6.4. 1327 je spoznal oz. prvič videl svojo muzo Lauro (ki je bila poročena) v cerkvi. Številni pravijo, da je plod njegove domišljije.
- Žensko predstavlja kot idola.
- Smer v literaturi je poezija. Gre za ljubezen, pisavo v obliki soneta. Predstavlja nek kult ljubljene ženske in povzdiguje njeno lepoto, značilna predvsem 2 motiva. Posnemanje Petrarce imenujemo PETRARKIZEM:
 - 1) občudovanje ženske lepote in kreposti
 - 2) neslišna ljubezen, trpljenje, obup

F. Petrarca: Sonet št. 61:

- Ima 14 verzov ($2 \times 4 + 2 \times 3$). Je v dveh štiri vrstičnicah in v dveh tri vrstičnicah.

- V kvartinah (4 verzi) pesnik omeni okoliščine, ljubezen. V tercinah (3 verzi) pa pove sporočilo, sklep.

- Je laški / italijanski enajsterec (sestavljeno iz jamba |U -|), vendar je sprevod | U - | U - | U - | U - | U - | U |

- Rima je v kvartinah prestopna (a b a b), v tercinah pa je križna

- Angleški sonet je pisal Shakespeare in ima 14 verzov ($3 \times 4 + 1 \times 2$)

- Petrarca svoje sonete vedno oštevilči, nikoli jih ni imenoval, kot Shakespeare, vendar je razlika med angleški in italijanski soneti.

- Vsebina:

V središču je pesnik s svojimi občutki do ljubljene Laure. V prvi kitici opisuje svojo srečo, ko jo je srečal oz. jo prvič videl. Povečuje čas, vsakokrat ko jo je videl. Najprej opazi njeno

telesno lepoto, oči (= esteticizem). Oči naj bi bile ogledalo duše in kar hitro je spoznal, da se je zaljubil, vendar je njegova ljubezen (v pesmi: Amor) neuslišana. Zaradi te nesrečne ljubezni je bil žalosten, imel je strto srce, vendar kljub temu časti ljubezen. Bistvo verza: le nje se je za vselej oklenila. Pove, da bo njegova ljubezen ostala večna, saj bo njegova pesnitev ostala po njegovi smrti. S tem izraža poezijo in ljubezen..

→ GIOVANNI BOCCACCIO

- Oče italijanskega pripovedništva
- Sodobnik Petrarce, študiral pravo
- Piše poezijo in prozo v italijanščini in latinščini.
- Dekameron – najpomembnejša zbirka novel.

G. Petrarca: Novela o sokolu:

- Vsebina:

Zgodba govori, kako je včasih v Firencah živel Friderik, sin Filipa Alberighija. Ta se je zaljubil v gospo Giovanni, da pa bi ga opazila se je udeleževal viteških bojev in iger, prirejal je svečanosti in delil darila. Gospa Giovanna pa se kljub temu ni zaljubila vanj. Ker je za vse te prireditve, darila ip. Zapravljal preveč denarja je postal reven. Ostal mu je le sokol in mala posestev, kamor se je preselil. Medtem pa je Giovanni umrl mož. Sin gospe se je spoprijateljil z Friderikom in si srčno želel njegovega sokola. Ne dolgo za tem je sin gospe zbolel in materi naročil, da si želi sokola, da bo potem ozdravel. Še isti dan se je odpravila do revnega Friderika. Friderik se je odločil, da mora taki gospe skuhati dobro kosilo, zato se je odločil, da skuha sokola. O kosilu pa mu je razložila po kaj je prišla. On pa se je zjokal, ker je ugotovil, da ji nebo mogel ustreči. Gospa je žalostna odšla domov, sin pa je nekaj dni za tem umrl. Bratje Giovanne so jo silili, da se ponovno poroči, ker niso odnehali se je odločila, da se bo omožila z Friderikom Alberghijom. In živela sta srečno do konca svojih dni.

- Ideja:

Kljub temu, da je besedilo srednjeveško je konec renesančni, saj Giovanna razmišlja in njena miselnost je pripeljala literaturo iz srednjega veka v renesanso.

- Novela:

Malo glavnih oseb,

Zgradba dramskega trikotnika (zasnova, zaplet, vrh, razsnova, razplet),

Presenetljiv konec,

Razum ženske, cenijo zunanjo lepoto.

- Dekameron:

Vsebuje 100 novel, kar dokazuje naslov (Dekameron = desetdnevnic). Novele združuje enoten okvir, ki opisuje kugo, ki je prizadela francijo in Italijo. 10 ljudi pobegne in se zatečejo v vilo in so tam 10 dni, vsak dan vsak pove 1 zgodbo (10 dni × 10 ljudi = 100 zgodb). Novela o sokolu je deveta, predzadnja petega dne.